

loma (zum theile, theils), predložiti (vorschlagen), predlog (vorschlag), poduzeti (unternehmen) itd. Jugoslavensko-pisateljske: stranom, dioma, kako izgleda ova kuća? tudi predložiti, poduzeti (v zgornjem pomenu), prednašati (vortragen, ein lied etc.), predstavljati (vorstellen im theater), predstavljanje (vorstellung) in več drugih, ki so popravljene s pravimi národnimi v imenovanem rokopisu, v katerem je razloženo tudi vredévanje glagola sploh, posebno pa z nanašavnim zaimkom „se“, ki ga vversčujejo nekteri zdaj jako nespretno, razumevši napak spis gospoda C. v Novicah.

„S zmerjanjem“.

Potovaje unidan po Notrajskem me opravilo pelje tudi v hribe do Hotederšic. Ne govorim od tega, da v vasi, v kateri razun častitega gosp. fajmoštra nobeden ne razume nemško, se je neki mojster-skaza spakoval na neki gostivnici z malarijo dveh svetnikov, ktera nista nikomur podobna, in da zraven neke čečkarije, ki ima zelena smereka biti, je naredil smešni napis: „Das Gastaus zum grienen Füh-ten“, — le povedati hočem, da tu so mi, ako sem vprašal: „kako se pri ti hiši pravi“, povsod odgovarjali: „s zmerjanjem“ se pravi pri To se popolnoma vjema z nemškim „Spitzname“, „Spottname“. Na Gorenskem nisem nikjer tega slišal, ker pri nas večidel pravijo: „pri hiši“ se tukaj pravi tako in tako. Slišim pa, da na Notrajskem je skor povsod in tudi tam pa tam na Dolenskem je „s zmirjanjem“ navadno, pa tudi na Štajarskem. Je li to res? Slovník Murkov in Janežičev od tega nič ne vesta, ker oba imata le skovanko: „Spitzname, gerdo ime“. Ker nikakor ni misliti, da bi bili terdi Slovenci v Rovtah po nemškem „Spitzname“ besedoskovali „s zmerjanjem“ se očitno tudi iz tega vidi, kako zlo še včasih različni jeziki enačijo v besedah in pregovorih, in da ni berž to iz unega prestavljeno! Tudi pa mi je ravno to nov dokaz, da nikar ne zametujmo besed ali oblik, če niso ravno v našem kotu znane, da niso slovenske, ker čedalje bolj je očitno, da nikjer ni treba tolikšne prostosti in nepristranosti kakor ravno v našem jeziku. Vrednik.

Novoletna noč.

Iz Jean Paul-a.

Star človek je o polnoči med starim in novim letom na oknu stal ter obupnih oči gledal proti nebu in na tiho, belo zemljo doli, na kateri ni bilo bolj nesrečnega od njega. Blizo njega je stal grob njegov, ne z zelenjem mladosti, le s snegom starosti pokrit, in on ni iz celega svojega bogatega življenja ničesa seboj prinesel, ko zmote, pregrehe in bolezni, polomljeno telo, persi polne strupa in starost polno kesanja. Lepi dnevi njegove mladosti so se danes ko strahovi proti njemu obračali ter ga iznova vlekli tje pred svetlo jutro, ko ga je njegov oče pervikrat postavil na razpotje življenja, od kodar steza na desno po sončni dragi čednosti v prostrano, mirno deželo peljá, polno luči in žetev in angeljcev, steza pa na levo vije se med kartinami pregreh in se zgublja v černo brezno, polno pekočega strupa, sikajočih gadov in mračnih, soparnih puhov. Ah, gadje so viseli krog njegovih pers in kaplje strupa na njegovem jeziku, in vedil je sedaj, kje da je bil.

Brez uma in z neizrečeno žalostjo je klical v nebo: „Daj mi mladost nazaj! O oče moj, postavi me vdrugo na razpotje, da si drugo pot izberem!“

Al njegova mladost je že zdavnej minula. Veše je vidil nad močvirjem plesati ter na pokopališču ugasovati in rekel je: „To so moji nespametni dnovi!“ — Zvezdo je vidil z nebes bežati, padajočo bliščati in na zemlji potléti: „To sem jez“: zavkliknilo je njegovo kervaveče serce, in iznova je kesanje gadje zobé va-nj zasadilo ter ga dalje razjedalo.

Plameča domišljija mu je lazeče pošasti po strehah kazala, in veterini mlin je grozeč svoje roke dvigal, pobiti ga, in mertvaška glava, ki je v prazni mertvašnici zaostala, polagoma se je v njegovo obličje pretvorila.

Ko ga je kesanje tako pestilo, zadoni hipoma glasba za novo leto z zvonika kot daljno cerkovno petje. In mileji čut ga prevzame, — gledal je deleč krog sebe po širni zemlji ter se spomnil mladostnih prijatlov, ki so bili sedaj, srečnejši od njega, učenički ljudi, očetje ljubkih otročičev in sploh blaženi ljudje, in rekel je: „O jez bi tudi, kakor vi, to prvo noč lahko s subimi očmi predremal, ko bi bil hotel. — Ah, kako bi bil lahko srečen, dragi starši moji, ako bi bil vaše novoletne vošila in vaše nauke spolnoval“.

V vročinskem spominjanji njegovih mladenskih let se mu je dozdevalo, da se mertvaška glava z njegovim obličjem pokonci ravná — da se tanjša in daljša, raste in raste, in koncema v živega mladenca spremeni, v katerem samega sebe v svojih naj cvetnejših dnevih spozná. Oj britke, britke šale!

Več ni mogel gledati — zakril si je oko — potok vročih solz se mu je vlil z oči ter pocedil v kopneči sneg — le tiho, breztolažno, brez uma je še zdihnil: „Oj, verni se, mladost, oj, verni se!“

In vernila se je; zakaj le sanjalo se mu je tako strašno v novoletni noči — on je bil, je še mladeneč. Le njegove zablode niso bile sanje; al milostnega Boga je hvalil, da je, še mlad, zamogel obrniti v gnjusnih berlogih pregreh ter se nazaj podati na sončno drago, ki v čistojasno deželo žetev pelje.

Obrni in verni se z njim, mladi bravec, ako si ga na njegovih mračnih potih spremljal! Ta strašna sanja ti bode vprihodnje sodnica. Ako bi pa ti kedaj milo klical: „verni se, lepa mladost!“ ona se ne bo vernila več.

Povestice iz vojske v Krimu.

(Sv. oče papež in francozki vojak.) Časnik „Courier des Alpes“ pripoveduje mično povestico, od ktere pravi, da je skozi in skozi resnična in ktera iznova dokazuje prijaznost in miloserčnost sv. očeta Pija. Podamo jo tudi našim bravcem, kakor smo jo brali tako-le:

Pred nekimi mesci je francozk vojak iz Kríma pisal svojemu rojaku, ki je v Rimu za vojaka služil. V tem pismu mu popisuje strašno terpljenje francozke armade in neizrečene nevarnosti, ki ji žugajo noč in dan, in nazadnje ga prosi, naj gré berž k papežu, naj mu dá za sveto mašo, in ga prosi, da bi jo opravil za srečen konec vojske.

Tovarš njegov prejemši pismo gré koj drugi dan v Vatikan, stanovališče sv. očeta, in prosi stražnika, naj ga polje k papežu. Ali so ti sv. oče že dovolili, da smeš pred nje priti? ga vpraša stražnik. „Kaj še! — mu odgovori vojak — kaj tacega je le za velike gospode, pri nas prostih vojaci ni treba taci ceremonij“.

Stražniku ni hotlo to v glavo iti; ker pa se vojak ni dal nikakor odverniti, ni mogel drugač, da je nadležneža peljal k prelatu, kateri spremlja ljudi k sv. očetu. Al ta gospod mu spet reče, da to ne gré tako na vrat na nos, kakor on misli. Vse to pa nič ne pomaga; vojak v eno mer terdi, da mora s sv. očetom govoriti. Kaj hoče prelat storiti, kakor da gré k papežu in mu pové, da neki francozk prosták prosi po vsaki ceni zaslišan biti.

Lahko si vsakdo misli, da je sv. očeta mikalo zvediti, kaj ima ta človek z njim govoriti; ukaže tedaj, naj ga pusté priti.

Ko vojak stopi v papeževo sobo, se kakor sveča vstopi pred sv. očeta, ga pozdravi po vojaško, kakor da bi imel svojemu lajtnantu kaj raportirati: „Moj gospod papež! Tule imam od svojega tovarsa iz Kríma pismo, ktero Vas zadeva. Berite ga in recite mi potem, kaj mu imam na-nj

odgovoriti“. Na to podá z eno roko pismo papežu, z drugo pa derži dnar za mašo.

Smehljaje vzamejo sv. oče pismo vojaku iz rok, in prebravši ga, ga mu dajo nazaj rekoč: „Prijatelj! maša, ki jo bom jutri opravil, ima že drug namen; pojutrajnem pa jo bodem z veseljem za junaško vašo armado služil. Al nekaj si izgovorim za to: Ti moraš tudi pričijoč biti in pa sv. obhajilo prejeti. Kar pa se plačila za mašo tiče, ki mi ga ponujaš, naj bo tvoje, in za ta dnar pij zdravico svojim tovaršem v Krimu“. „Iz serca rad“ — odgovori vojak — „naravnost grém k našemu patru, da se pripravim za sv. obhajilo, in pojutrajnem bom že ob pravem času na svojem mestu“. Potem se spet pred papeža po vojaško vstopi, ga pozdravi, se zavrtí na desno pa odide.

Določeni dan klečí vojak že ob pravem času na svojem mestu; papež služijo sv. mešo in ga obhajajo.

(Serčnost rusovskega vojaškega muzikanta). V naskoku Sevastopolja je bil ranjen tudi en rusovsk muzikant, kateremu je kugla šla skoz koleno, da so mu mogli nogo odžagati. Pred tem pa ga je hotel zdravnik zvezati, da bi pri operaciji noge ne umakoval. „Kaj hočete gospod dohtar?“ ga vpraša ranjenec. „Moram vam odžagati nogo, pa zato je treba, da vas zvežem“. „Ne bodal“ — zaverne muzikant — „serce mi znate iz pers izruvati, al vezati se ne dam. Ali nimate nobenih gosel pri roki — dajte mi jih!“ Gosle mu prinesó in ko jih napravi, da pojó lepo ubrane, pravi: „Tako, gospod dohtar, zdaj znate pa že žagati“; — in v tem začne gosti in gode tako dolgo, da je bila noga preč, kar je terpelo celo uro, pa v tem ni ne ene note napak naglasil in ni ne enkrat obraza premenil.

Kratkočasno berilo.

Od očeta treh sinov, kteremu se desno oko smeja, levo pa joka.

Serbska narodna pripovedka.

Nekdaj je bil mož, ki je imel tri sinove, dva pametna, enega pa neumnega. Temu možu se je desno oko vsigdar smejalo, levo pa solzilo.

Pogovoré se sinovi njegovi, pa gredó k njemu eden po eden, prašat ga: zakaj da se mu desno oko smeja, levo pa joka.

Pride tedaj najstariji v stanico k očetu in ga vpraša: „Oče! prav mi povejte, kar vas bom prašal: zakaj se vaše desno oko vedno smeja, levo pa joče?“

Oče mu na to nič ne odgovori, ampak plane na noge, popade nož in vdere za njim, uni pa urno na polje teče, in zabode se nož v vrata. Una dvojica na polji komaj čakata brata, da pride in da slišita, kaj da mu je oče rekel.

Kakor pride, ga pobarata brata: „Povej, povej brate, da te Bog živi, kaj ti je rekel oče?“

On pa jima odgovori: „Nista vidva modrejša od drugega. Pojta, pa bosta slišala“.

Gré tedaj drugi, srednji brat k očetu v sobo in ga poprašá: „Oče! po pravici mi povejte, kar vas bom prašal. Zakaj se vaše desno oko vedno smeja, levo pa joka?“

Oče tudi temu nič ne odgovori, temuč plane, zgrabi nož in se zažene za njim, ta pa zletí na polje, in nož se zabode v vrata.

Kadar pride do bratov, ga vprašata brata: „Povej brate, da te Bog živi, kaj ti je oče povedal?“

On pa jima odgovori: „Nista vidva modrejša od drugega, pojditá, pa bosta zaslišala“. Ta pa je rekel najstarejšemu bratu zavoljo nespametnega, da bi tudi on k očetu sel slišat in vidit.

Poda se tedaj tudi neumni v sobo k očetu in ga poprašá: „Oče! una dva moja brata mi nočeta povedati, kaj ste jima rekli, povejte meni: zakaj se vaše desno oko vsigdar smeja, levo pa plaka“.

Oče mahoma plane, popade za nož, in se zažene z nožem, da bi ga prebodel, ta pa je ostal, kakor in kjer je bil, in se kar ganil ni.

Kadar to oče vidi, pride k njemu ter mu reče: „No! ti si moj pravi sin, tebi hočem povedati, una dva pa sta strahljivca.“

Da se moje desno oko smeja, se jez veselim in radujem zato, ker me vi otroci radi ubogate in poslušate. Da se mi pa levo oko joka, se godí zato: jaz sem imel na vertu vinsko tertó, ktera mi je vsako uro po eno vedro vina lila. Tedaj mi je za dan in noč 24 veder vina nalila, pa ta tertá mi je ukradena in nisem je mogel najti, tudi ne vem, kdo jo je ukradel in kje da je. In zato se mi levo oko joče in jokalo se bode do smerti, ako je ne najdem“.

Kadar pride na polje tudi ta nespametni, ga vprašata brata, kaj mu je oče povedal, on pa jima vse po redu razodene.

Zdaj se oni poslové od očeta in vseh domačih in se na pot spravijo.

Popotvaje pridejo na razpotje, in vidijo pred sabo tri poti.

Pogovorita se dva stareja in rečeta naj mlajšemu nespametnemu bratu: „Daj, brate, izberimo si vsak po eno pot, pa naj vsak za se hodi, ter poskusi svojo srečo“.

„Bom, brata“ — jima odgovori nespametni — „izberita si vidva vsak eno pot, in jez čem po tisti iti, ktera mi ostane“.

Vzameta tedaj starša dva vsak svojo pot in se ločita, se pa zopet pozneje snideta, rekoč: „Hvala Bogu, da se tega neumneža znebiva“. Sedeta tedaj in južnata.

Komaj sta se vsedla, ali glej, memo ide šantava lisica na treh nogah, se jima približava, prilizovaje se, da bi tudi ona kaj jesti dobila.

Ona pa, ko vidita lisico, zakričita: „Glej lù lisico, dajva jo ubiti“. Ter poskočita za njo, lisica pa šantava, počne bežati in jima komaj uteče; v tem pridejo pastirski psi do njune torbe in pojedó vse, kar sta imela. Ko prideta nazaj k torbi, nista nič več vidila.

Uni brezpametni se je tretjega pota poprijel, ter je šel naprej, dokler se lakot ne oglasi. Potlej pa sede na travo pod neko hruško, potegne hlebec iz žepa in slanino iz torbe in začne jesti.

Komaj je jesti začel, že pride ravno tista šantava lisica, ktero sta brata njegova podila, se mu jame približevati in prilizovati, gugaje se na treh nogah.

Temu pa se milo stori, da tako čota, ter reče: „Pojdi sem lisica! vem da si lačna, in da ti je težko, ker tudi četerte noge nimaš“.

Dá ji jesti kruha in slanine sebi ko lisici kos; ko se tako malo okrepčata, ga vpraša lisica: „Povej mi vendar, brate, kam ti prav greš“.

On ji pa reče: „Tako in tako, imam očeta in nas je troje bratov, očeta pa se eno oko vedno smeja, ker ga mi dobro ubogamo, drugo oko se mu pa joka, ker so mu ukradli tertó vinsko, ktera je vsako uro eno vedro vino lila. in zdaj jez grem ljudi prašat po svetu, ako bi mi ne vedil kdo povedati od te terté, da jo očetu pripravim, da se oko daleč ne solzi“.

Lisica pravi: „E! pa jez znam, kje je ta tertá, le pojdi za mano“.

Gré on za lisico, in prideta do velikega verta. Zdaj reče lisica: „Tukaj je ta tertá, ktere ti iščeš. Ali težko je do nje priti. Zdaj ti dobro pazi, kar ti bom rekla: Preden se v tem vertu do terté pride, se mora iti memo dvanaajst straž in na vsaki straži je po dvanaajst čuvajev. Ako ti čuvaji gori gledajo, moraš varno in svobodno memo njih iti, zakaj tako gledajoč oni spé. Ako pa mižé, ne hodi, zakaj tako mižeči ne spijo, ampak bdé. Kadar prideš na vert, stojite tam pri terti dve matiki, ena lesena, druga železna. Ali ti nikar ne vzami železne matike, da izko-plješ tertó, zakaj ta matika bo zazvonila, stražo izbudila, in straža te bo vjela, in ti zna težka biti. Vzemi pa leseno